

1* รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

รุ่งนภา รามศรี^{1*} นันทพงศ์ หมิแหละหมัน² จิรศักดิ์ แซ่ไคว²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author e-mail: rungnaparamsorn2025@gmail.com Tel. 080-5253642

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบดังกล่าว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้สอน 9 คน รวม 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหา แบบประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหา และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.90-0.93 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากเวลาและบุคลากรไม่เพียงพอ และข้อมูลไม่ถูกนำไปใช้จริง 2) รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น คือ CARE-Co Model ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ซึ่งเชื่อมโยงกับกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ C = Child-Centered Understanding (การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล) A = Assessment & Screening (การคัดกรองนักเรียน) R = Reinforcement & Development (การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน) E = Early Intervention & Problem Solving (การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน) และ Co = Collaboration & Referral (การส่งต่อนักเรียนและความร่วมมือ) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การบริหารจัดการ; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนบ้านสหกรณ์

^{1*} Received: 2025-09-09, Revised: 2025-12-02, Accepted: 2025-12-08

Student Care Administration System Model for Ban Sahakorn School under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2

Rungnapa Ramsorn^{1*} Nantapong Milaehman² Jirasak Saekhow³

Master of Education Program in Educational Administration, Suratthani Rajabhat University
Lecturer of Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University
Lecturer of Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: rungnaparamsorn2025@gmail.com Tel. 080-5253642

ABSTRACT

The objective of this research is 1) study the current conditions and problems in the administration of the student care system at Ban Sahakorn School under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2, 2) develop a student care administration system model, and 3) evaluate the suitability and feasibility of the developed model. The research was conducted as research and development (R&D). The target group consisted of one school administrator and nine teachers, totaling 10 participants, selected through purposive sampling. Research instruments included a questionnaire about current conditions and problems, a content validity assessment, and a suitability and feasibility assessment, with reliability values ranging from 0.90 to 0.93. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that: 1) the overall administration of the student care system was at a high level, while the problems encountered were at a moderate level. The most significant issue was student screening, due to insufficient time and personnel, as well as the lack of practical use of collected data; 2) the developed model, called the CARE-Co Model, comprised six components: principles, objectives, model content, operational process, evaluation, and success conditions; and 3) the evaluation revealed that the CARE-Co Model consists of five key components that align with the systematic student care process: C = Child-Centered Understanding (recognizing students individually), A = Assessment & Screening (student screening), R = Reinforcement & Development (student support and development), E = Early Intervention & Problem Solving (prevention and problem-solving for students), and Co = Collaboration & Referral (student referral and collaborative support),

was rated at the highest level of suitability and feasibility. The findings indicate that the model is practical and can be effectively applied to improve the administration of the student care system.

Keywords: development of a model; management; student care system; Ban Sahakorn School

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนในปัจจุบันประสบปัญหาหลากหลาย ทั้งความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ปัญหาครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ การพัฒนาและแก้ไขปัญหานี้จึงเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างคนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565–2569) และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้ที่ “ดี เก่ง และมีคุณภาพ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565:19) การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งในฐานะกลไกตอบสนองต่อปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างรอบด้าน

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นเป้าหมายสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562:14) นอกจากนี้ มาตรา 22 ยังกำหนดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ ขณะเดียวกัน มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการ ความประพฤติ การเข้าร่วมกิจกรรม และผลการเรียนควบคู่กัน เพื่อให้เหมาะสมกับระดับการศึกษาและบริบทของแต่ละบุคคล ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทั้งด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความสุขในการดำรงชีวิต

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับกรมสุขภาพจิตและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้พัฒนาขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีความรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) ระบบนี้มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ซึ่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ธนากร จันทพันธ์, สีน งามประโคน, และลำพอง กลมกุล, 2566:45) ปัจจุบัน สพฐ. ได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับ กสศ. และกรมสุขภาพจิต เพื่อใช้ข้อมูลเชิงลึกในการประเมินความเสี่ยงและวางแผนการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566:12) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาเชิงรุกของ สพฐ. ที่มุ่งให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563:28)

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของเยาวชน ปัญหาความรุนแรง การตั้งครม. ในวัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและสถาบันครอบครัวที่อ่อนแอ เช่น พ่อแม่หย่าร้าง หรือทอดทิ้งให้ปู่ย่าตายายดูแล ส่งผลให้เด็กขาดการอบรมที่เหมาะสม

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) จากสถานการณ์ดังกล่าว โรงเรียนหลายแห่งยังไม่สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ และการจัดระบบที่เป็นรูปธรรม ครูที่ปรึกษาทุกคนจึงควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการใช้ข้อมูลเชิงลึก การให้คำปรึกษา การคัดกรอง และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566:12)

ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนบ้านสหกรณ์ (2566:2) แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังขาดความเป็นระบบ โดยกระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลยังคงเป็นรูปแบบเดิม ทำให้การแก้ปัญหาและการช่วยเหลือผู้เรียนล่าช้าและไม่ตรงจุด จากบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562:2) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์ความรู้ใหม่ในการดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยสร้างระบบการดูแลที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

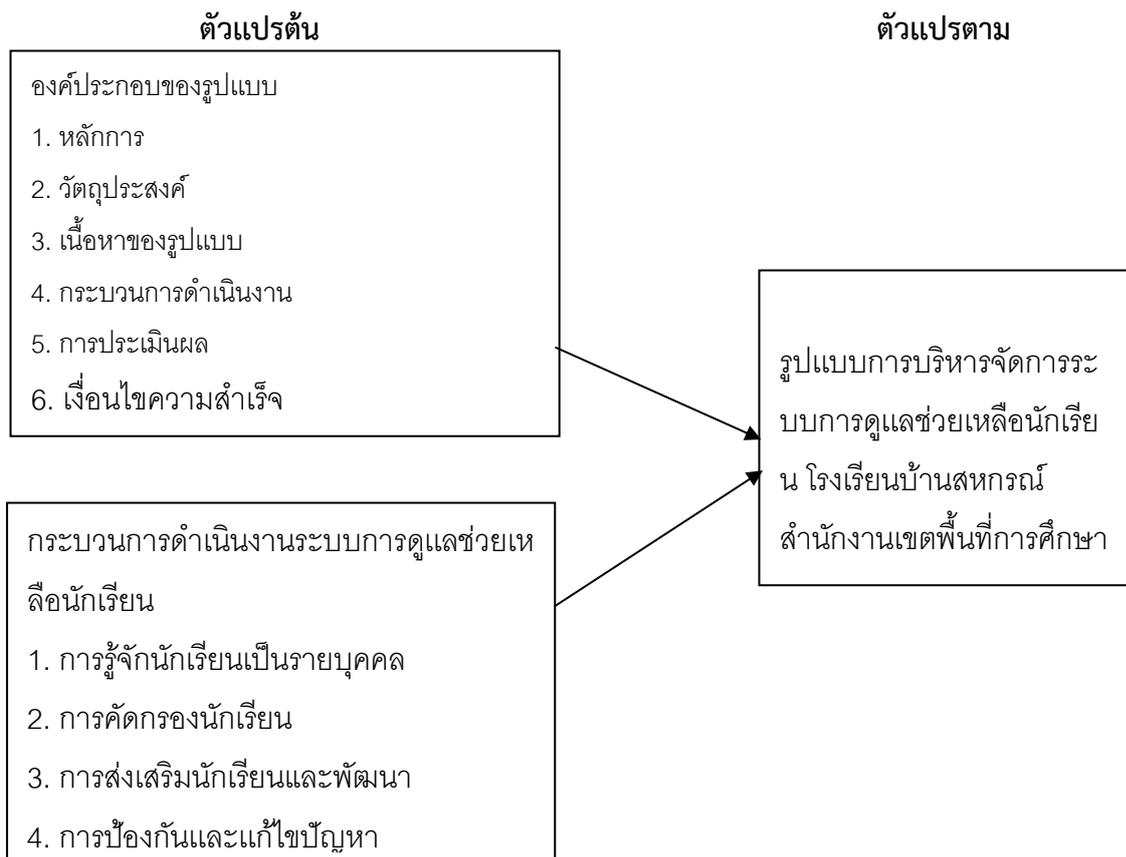
กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้สอน 9 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 3 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และสภาพปัญหาแบบปลายปิดชนิดเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ 2) แบบประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) และ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.90-0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ระยะ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยมุ่งศึกษาตามแนวคิดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวกับรูปแบบจากนักวิชาการ อนุชา ผลอิน (2558); นิตยา คະเนนิล (2559); อภิสิตธิ รอดบำเรอ (2559); จักรภพ เนวะมาตย์ (2560); ปุญชรินทร์ พันธุ์วัฒน์ (2560); ญัฐวุฒิ รัตนอรุณ และคณะ (2561); ธนภุต อึ้งน้อย (2562); เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา (2565); พิศมัย ถิ่นน้อย (2563); ญาดา สังขสิทธิ์ (2565) และ พชรกมล คำไวย์ (2567) และกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ดังภาพ

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) โดยด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อสร้างทักษะชีวิตและความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.40$) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.30$) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออกในทางที่ดี ($\bar{X} = 4.20$) โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 4.20$) และโรงเรียนจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นประจำเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดประชุมครูเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีกิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน เช่น กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) โรงเรียนบันทึกผลการช่วยเหลือและติดตามนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.40$) โรงเรียนจัดกิจกรรมเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ($\bar{X} = 4.10$) โรงเรียนจัดประชุมครูเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี ($\bar{X} = 3.70$) และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาพฤติกรรมของบุตรหลานร่วมกับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.60$) มีตามลำดับ

3) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการวางแผน ดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ โรงเรียนใช้วิธีการคัดกรองที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ($\bar{X} = 4.30$) โรงเรียนจัดทำบันทึกผลการคัดกรองและวิเคราะห์ภาพรวมของข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินงานในระดับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.20$) โรงเรียนมีแนวทางในการดูแล ฝ้าระวัง และติดตามพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.10$) และโรงเรียนสามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ ได้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

4) ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสามารถพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ มีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนและบันทึกข้อมูลเพื่อพัฒนาการช่วยเหลือต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.20$) โรงเรียนมีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 4.10$) โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจความจำเป็นของการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) และโรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายในหรือภายนอกเมื่อจำเป็น ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

5) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนใช้ข้อมูลนักเรียนในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ โรงเรียนใช้ข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรม การสัมภาษณ์ และการสังเกต เพื่อใช้ในการคัดกรอง ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) ครูที่ปรึกษารับผิดชอบดูแลนักเรียนตามเกณฑ์อัตรากำลัง ครู 1 คน : นักเรียน 25 คน ($\bar{X} = 3.90$) โรงเรียนเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.80$) และโรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ

1.2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดชนิดเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ พบว่า ร้อยละโดยรวมของ

ปัญหาในทุกด้านอยู่ที่ 40.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่ามีปัญหาร้อยละ 36.00 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีปัญหาร้อยละ 48.00 ซึ่งเป็นด้านที่พบปัญหามากที่สุดในภาพรวม ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน มีปัญหาร้อยละ 38.00 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีปัญหาร้อยละ 38.00 และด้านการส่งต่อนักเรียน พบปัญหาร้อยละ 44.00 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังประสบปัญหาในระดับปานกลางในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ เวลาและบุคลากรไม่เพียงพอในการคัดกรอง คิดเป็น ร้อยละ 70.00 รองลงมาคือ ข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองไม่นำไปใช้จริง คิดเป็น ร้อยละ 60.00 และครูขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็น ร้อยละ 50.00 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาเรื่อง เครื่องมือหรือแบบประเมินไม่มีความหลากหลาย อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 20.00 และไม่มีผู้ใดเลือกว่าปัญหาคือ “โรงเรียนไม่มีเกณฑ์การคัดกรองที่ชัดเจน” (คิดเป็นร้อยละ 0.00)

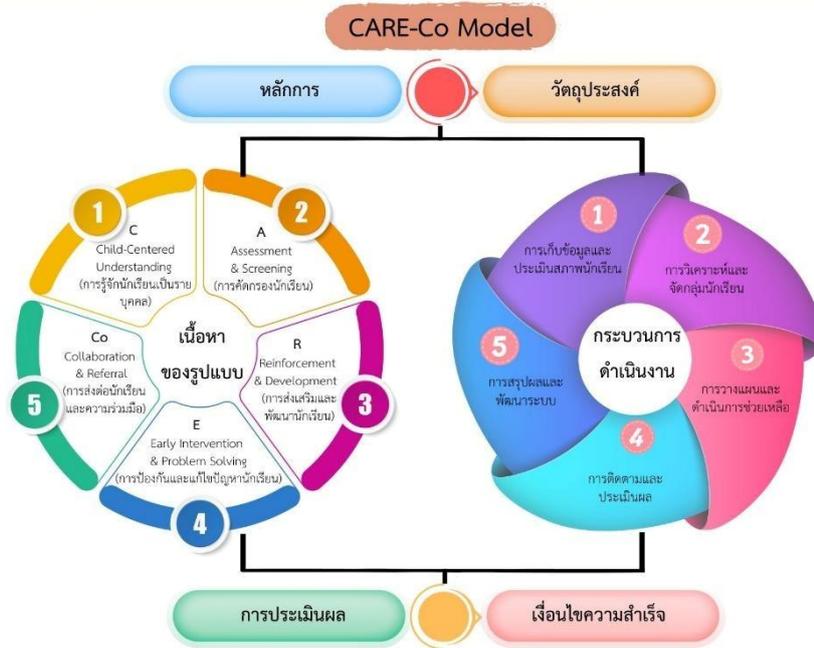
2) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน คือ ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้นักเรียนถูกส่งต่อ คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ครูไม่ทราบขั้นตอนหรือแนวทางในการส่งต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามด้วย การขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานปลายทางไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.00 เท่ากัน ปัญหาที่พบในระดับน้อยคือ โรงเรียนขาดการติดตามผลหลังส่งต่อ คิดเป็น ร้อยละ 30.00

3) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน คือ โรงเรียนขาดงบประมาณหรือทรัพยากรสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ และกิจกรรมไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เท่ากัน ส่วนปัญหาที่พบในระดับน้อยคือ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 30.00 และบุคลากรขาดความเชี่ยวชาญในการวางแผนกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20.00

4) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ครูขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และนักเรียนไม่เปิดใจรับความช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ปัญหาที่พบในระดับน้อยคือ โรงเรียนขาดระบบติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และไม่มีการประชุมทีมงานเพื่อวิเคราะห์ปัญหานักเรียนรายกรณี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.00 เท่ากัน

5) ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ โรงเรียนขาดการจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ครูขาดทักษะในการสังเกตหรือสัมภาษณ์นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และข้อมูลนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ขณะเดียวกัน ยังพบว่า โรงเรียนขาดเครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 30.00 และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามรายใดเลือก ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนมากเกินไป เป็นปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้ (คิดเป็นร้อยละ 0.00)

รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน CARE-Co Model ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎี แนวทางเชิงวิชาการ และผลการวิเคราะห์สภาพจริงของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในบริบทสถานศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกมิติของการดูแลนักเรียนอย่างรอบด้าน มุ่งเน้นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบองค์รวม โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควบคู่กับการทำงานเป็นทีมของครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และเครือข่ายภายนอกอย่างมีส่วนร่วม ผ่านการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเพาะของนักเรียนแต่ละคน มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ

CARE-Co Model พัฒนาขึ้นโดยยึดหลักการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มุ่งเน้นความต่อเนื่อง ครอบคลุม และความร่วมมือของทุกภาคส่วนในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกมิติที่จำเป็น
2. เพื่อให้การบริหารจัดการระบบมีความเป็นระบบและต่อเนื่อง
3. เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก
4. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาการของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

องค์ประกอบที่ 3

เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ซึ่งเชื่อมโยงกับกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) C = Child-Centered Understanding (การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล) 2) A = Assessment & Screening (การคัดกรองนักเรียน) 3) R = Reinforcement &

Development (การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน) 4) E = Early Intervention & Problem Solving (การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน) 5) Co = Collaboration & Referral (การส่งต่อนักเรียนและความร่วมมือ) องค์กรประกอบที่ 4 กระบวนการดำเนินงาน

การดำเนินงานตามรูปแบบ CARE-Co Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่าง เป็นระบบ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละรายได้อย่างแท้จริง ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลและประเมินสภาพนักเรียน (Collect Student Data) ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และจัดกลุ่มนักเรียน (Analyze and Group Students) ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนและดำเนินการช่วยเหลือ (Respond with Targeted Supports) ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผล (Evaluate and Monitor Progress) และขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลและพัฒนาระบบ (Conclude and Improve)

องค์กรประกอบที่ 5 การประเมินผล

การประเมินผลของรูปแบบ CARE-Co Model มุ่งเน้นการประเมินผลใน 3 มิติ ได้แก่

1. ผลลัพธ์ด้านนักเรียน (Student Outcomes)

ประเมินความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และความเป็นอยู่ โดยใช้ เครื่องมือ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมก่อนและหลังการได้รับการดูแล บันทึกรายการรายบุคคล ดำเนินการ โดยครูที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักจิตวิทยาโรงเรียน โดยเน้นการสังเกตอย่างต่อเนื่องและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ผลลัพธ์ด้านกระบวนการ (Process Outcomes)

ตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินงานกับแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้ เช่น การตรวจสอบแผนปฏิบัติการและหลักฐานเชิงประจักษ์ การประชุมทบทวนผลการดำเนินงาน ดำเนินการโดย คณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ ได้ดำเนินไปตามลำดับ ขั้นตอนและมีคุณภาพ

3. ผลลัพธ์เชิงระบบ (Systemic Outcomes)

ประเมินความพึงพอใจและการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน และ หน่วยงานเครือข่าย ผ่านแบบสอบถามความพึงพอใจ การสัมภาษณ์เชิงลึก / เวทีสรุปบทเรียน

องค์กรประกอบที่ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ

การนำรูปแบบ CARE-Co Model ไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมและเงื่อนไขสนับสนุนที่สำคัญหลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโรงเรียน

ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ต้องมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมมือกันวางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเติบโตของนักเรียนทั้งด้านการเรียนรู้และพฤติกรรม

2. ความต่อเนื่องของกระบวนการดูแล

การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของ CARE-Co Model ต้องเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสามารถติดตามความคืบหน้าได้อย่างสม่ำเสมอ การดูแลนักเรียนไม่ควรเป็นกิจกรรมชั่วคราว แต่ต้องฝังอยู่ในวิถีปฏิบัติของโรงเรียน

3.2.1 ด้านความเป็นไปได้ด้านบุคลากรและบริบทโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยบุคลากรในโรงเรียนมีความพร้อมและสามารถดำเนินการได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบนี้สอดคล้องกับทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องสามารถเกิดขึ้นได้จริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3.2.2 ด้านความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบไม่ซับซ้อนเกินไปสำหรับครูทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ใช้เวลาและงบประมาณที่เหมาะสมในการดำเนินการ ส่วนรูปแบบสามารถนำไปปรับใช้ในภาคปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง มีความเข้มแข็งในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน และมีการใช้ข้อมูลและเครื่องมือที่เหมาะสมในการจำแนกระดับความเสี่ยงของนักเรียน ซึ่งแสดงถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีทิศทางและกลไกที่ชัดเจนที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนมีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจและออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละรายได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจนของผู้บริหาร ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งโรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากครูและภาคีเครือข่าย โดยสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีเป้าหมายร่วม ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการคัดกรอง ป้องกัน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบหลักของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ซึ่งทุกด้านควรทำงานอย่างเชื่อมโยงกันและมีความต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคงทางพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2556) ที่เน้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการ โดยมีบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ พร้อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีความสุขตามที่สังคมคาดหวัง ในทำนองเดียวกัน ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ อภิลิทธิ รอดบำเรอ (2559) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า สถานศึกษามีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก โดยระบบมีองค์ประกอบครบทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

นอกจากนี้ผลการศึกษาของ ปุณฺณชรีศรี พันธ์วัฒน์ (2560) ก็สนับสนุนผลการวิจัยเช่นกัน โดยระบุว่าโรงเรียนที่มีระบบการคัดกรองที่ชัดเจนและมีกระบวนการดำเนินงานเป็นระบบ จะช่วยให้การดูแลนักเรียน

เป็นไปอย่างมีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยต่างประเทศ เช่น Mirmoghtadaie et al. (2023) ยังชี้ว่าระบบสนับสนุนนักเรียนที่มีการจัดการด้านข้อมูล การประสานงาน และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งด้านวิชาการและด้านอารมณ์สังคม ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ระบุว่า การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 พบว่า รูปแบบ CARE-Co Model ได้รับการออกแบบอย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน โดยรูปแบบ CARE-Co ได้ผสมองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ ทั้งด้านจิตวิทยา การแนะแนว การจัดการศึกษา และการบริหารจัดการแบบองค์รวม โดยมีจุดเน้นที่ความต่อเนื่องในการดูแลนักเรียนแบบไม่ขาดตอน มีการจัดระบบข้อมูล การเชื่อมโยงบริการ และการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากภาคีต่าง ๆ ที่มาของการออกแบบรูปแบบดังกล่าวมีเหตุผลสำคัญจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในระดับปฏิบัติ ซึ่งพบว่าแม้โรงเรียนจะมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก แต่ยังคงขาดกลไกที่เป็นรูปแบบเฉพาะของสถานศึกษาเองที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นพัฒนารูปแบบที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียนในบริบทชนบท และสามารถนำไปสู่การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม มีทิศทางชัดเจน และประเมินผลได้ รูปแบบ CARE-Co ยังสะท้อนแนวคิดการบริหารจัดการแบบองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ภายใต้การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2560) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กจำเป็นต้องใช้แนวทางองค์รวม โดยครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และให้การส่งเสริมและป้องกันอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับข้อเสนอของธนภฤต อึ้งน้อย (2562) ที่พัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยแนวทาง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” โดยยึดหลัก “ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการที่บูรณาการความร่วมมืออย่างเป็นระบบจากทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชน จะส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเชิงคุณภาพ ผลนี้สอดคล้องกับรูปแบบกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ขั้น ได้แก่ วางแผน ดำเนินงาน นิเทศกำกับติดตาม และประเมินผล ขณะที่ผลการศึกษาของ ปุญชรัศมี พันธุ์วัฒน์ (2560) ซึ่งพบว่าโรงเรียนต้องการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการคัดกรองให้มีมาตรฐานชัดเจน และต้องมีเครื่องมือประกอบการตัดสินใจที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนข้อค้นพบของ อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ (2559) ที่ระบุว่า การพัฒนารูปแบบเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากแม้สถานศึกษาจะมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีข้อจำกัดด้านขั้นตอน การกำกับติดตาม และการพัฒนาบุคลากรที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้ระบบมีความต่อเนื่องและครอบคลุมทุกกลุ่มผู้เรียน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Ahmady et al. (2023) ก็สนับสนุนผลการวิจัยนี้โดยเสนอว่า ระบบสนับสนุนนักเรียนที่ดีต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจน ครอบคลุมหลายมิติ ทั้งด้านวิชาการ อารมณ์ การประสานงาน และการเข้าถึงทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ ดังนั้นจากการวิเคราะห์โดยรวม รูปแบบ CARE-Co Model จึงถือได้ว่าเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่มีความเป็นองค์รวม เชื่อมโยงการดำเนินงานทุกด้านอย่างมีระบบ มีจุดเน้นที่การป้องกันเชิงรุก การส่งเสริมศักยภาพเชิงบวก และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างแม่นยำ ซึ่งสะท้อนถึงรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในโรงเรียนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 พบว่ารูปแบบ CARE-Co Model ได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในมิติของบุคลากรและบริบทของโรงเรียน สะท้อนถึงศักยภาพในการนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในโรงเรียนอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ความเหมาะสมของเนื้อหา ยังอยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงโครงสร้างเนื้อหาให้เข้าใจง่าย ชัดเจน และสื่อความหมายได้ตรงตามเจตนารมณ์ของรูปแบบมากยิ่งขึ้น ผลการประเมินนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2560) ที่ระบุว่า ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบที่มีคุณภาพ ควรครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักปรัชญา ทฤษฎี และแนวคิด มีขั้นตอนหรือกระบวนการที่สามารถเรียนรู้ตามทฤษฎี และสามารถนำไปทดลองหรือใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้จริง จนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรภพ เนวะมาตย์ (2560) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และพบว่ารูปแบบที่ดีต้องมีทั้งองค์ประกอบของระบบและกระบวนการบริหารที่เชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ญาดา สังขิกัญญา (2565) ที่ได้พัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และ ธนกฤต อึ้งน้อย (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีโรงเรียนบ้านวังจาง ก็พบผลลัพธ์ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ รูปแบบที่ได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน จะได้รับการยอมรับในระดับสูงทั้งด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wasser Gish (2019) ที่ชี้ว่ารูปแบบระบบสนับสนุนนักเรียนที่ดีต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุน เพื่อสร้างระบบช่วยเหลือแบบบูรณาการ ซึ่งพบลักษณะคล้ายกันโรงเรียนบ้านสหกรณ์ที่ให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลจากการศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบ CARE-Co Model ไปปรับใช้ในบริบทของโรงเรียนตนเอง โดยเริ่มจากการอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลนักเรียนให้ทันสมัยและเชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนและตัดสินใจอย่างแม่นยำ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรมสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน กิจกรรมให้คำปรึกษาในเชิงครอบครัว
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมและป้องกันนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะครูที่ปรึกษาด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา การสังเกตพฤติกรรม และการดำเนินการส่งต่อนักเรียนอย่างถูกต้องตามขั้นตอน

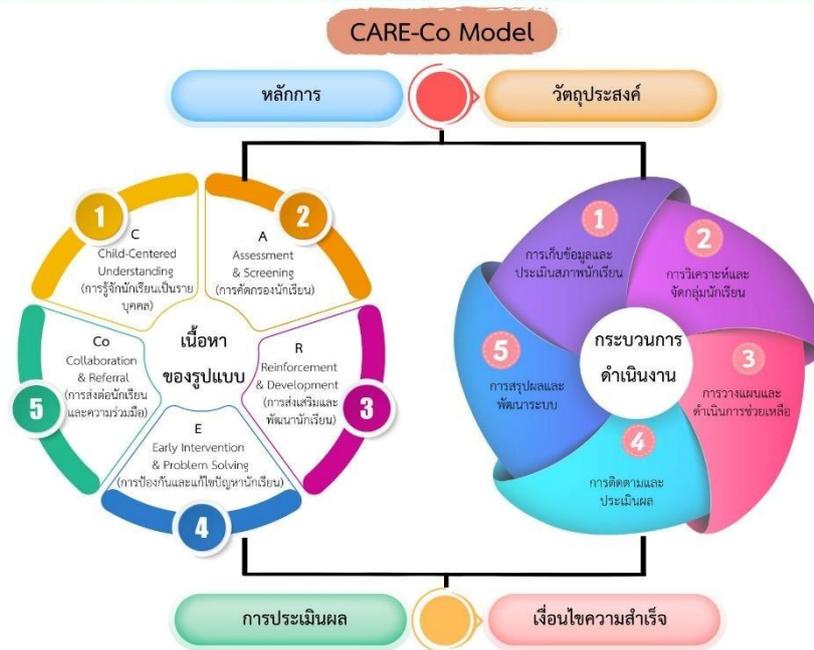
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังโรงเรียนในระดับอื่น เช่น มัธยมศึกษา หรือโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบในบริบทที่แตกต่างกัน
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับครูที่ปรึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาการพัฒนานวัตกรรมหรือเครื่องมือเสริมสนับสนุนการนำ CARE-Co Model ไปใช้ เช่น แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลนักเรียน เครื่องมือคัดกรองที่หลากหลาย และคู่มือการดำเนินงานแบบแผนภาพ
4. ควรศึกษาการประเมินผลลัพธ์ระยะยาวของการใช้ CARE-Co Model โดยติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือสุขภาพจิตของนักเรียนที่ได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ เกิดองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ “CARE-Co Model” ซึ่งเป็นแนวคิดการบริหารจัดการเชิงองค์รวมที่บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในโรงเรียน โดยยึดหลักการสำคัญคือ การดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และมีส่วนร่วม (Continuity, Coverage, Collaboration) ผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ C – Child-Centered Understanding (การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล), A – Assessment & Screening (การคัดกรองนักเรียน), R – Reinforcement & Development (การส่งเสริมและพัฒนา), E – Early Intervention & Problem Solving (การป้องกันและแก้ไขปัญหา), และ Co – Collaboration & Referral (การส่งต่อและความร่วมมือ) แนวคิดใหม่นี้เน้นการใช้ข้อมูลจริงเป็นฐานในการตัดสินใจ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน ทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ได้กับบริบทของโรงเรียนอื่น เพื่อยกระดับคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ดังภาพ

รูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2556). *คู่มือการดำเนินงานโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน*. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). *รายงานฉบับพิเศษ: หลักประกันโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับถึงอุดมศึกษา*. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- จักรภพ เนวะมาตย์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รายงานการวิจัย. วิทยาลัยเทคนิคตาก.
- ญาดา สังขิณูญ. (2565). *รูปแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แนวคิดวงจรคุณภาพเต็มมิ่งสำหรับสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวุฒิ รัตนอรุณ และคณะ. (2561). *รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญาของโรงเรียนศิรีราษฎร์พัฒนา* รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* สพฐ. <https://www.thairath.co.th>
- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2562). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนากร จันทพันธ์, ลิน งามประโคน, และลำพอง กลมกุล. (2566). *การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์*, 4(1), 77–87.
- นิตยา คะเนนิล. (2559). *การพัฒนาแบบกระบวนการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 348–360.
- บุญชรัสมิ์ พันธุ์วัฒน์. (2560). *การพัฒนาแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พชรภมล คำไวย. (2567). *รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนล่าง*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(11), 1664–1680.
- พิศมัย ถิ่นน้อย. (2563). *การพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความปลอดภัยของนักเรียน* โรงเรียนวัดกำแพงแสน (สว่างวิทยาการ) รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา. (2565). *การพัฒนาแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากหัววัง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. ใน *การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงาน*

- วิชาการระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 22 (16 สิงหาคม 2565). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- โรงเรียนบ้านสหกรณ์. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR). โรงเรียนบ้านสหกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนุชา ผลอิน. (2558). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์. <https://journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal6-2/21p187-195.pdf>
- อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ. (2559). รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 10(2), 222–233.
- Ahmady, S., Shahbazi, S., Heidari, Z., Keshavarzi, M. H., & Mirmoghtadaie, Z. (2023). Developing a student support framework for higher education institutions: A grounded theory study. *BMC Medical Education*, 23(1), Article 806. <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04865-0>
- Mirmoghtadaie, Z., Keshavarz, M., Mohammadimehr, M., & Rasouli, D. (2023). The design and psychometric properties of a peer observation tool for use in LMS-based classrooms in medical sciences. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 24(1), 66–84. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v24i1.6689>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). SAGE Publications.
- Pressman, J., & Wildavsky, A. (1973). *Implementation: How great expectations in Washington are dashed in Oakland*. University of California Press.
- Wasser Gish, J. (2019). *Building systems of integrated student support: A policy brief for local and state leaders*. America's Promise Alliance. <https://eric.ed.gov/?id=ED600992>